

כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש" – ההרצאות של הרב יוסף צ. בן-פורת

www.emuna.info

שיחתו השבועית של

ראש הישיבה – הרב יוסף צ. בן-פורת

ספירת העומר – סולם לתיקון המידות

פרשת אמור תשע"ג

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשָּׁבָת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה : עַד מַחֲרַת הַשָּׁבָת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' " (ויקרא כג, טו-טז)

לחג השבועות אין תאריך קבוע!

שבעה ימי חג בשנה קבעה התורה. לששה מימי החגים קבעה התורה תאריך מדויק. ט"ו וכ"א בניסן – ראשון ושביעי של פסח. א' בתשרי – ראש השנה. י' בתשרי – יום הכיפורים. ט"ו וכ"ב בתשרי – ראשון ושמיני של סוכות. ואילו לחג השבועות אין תאריך מוגדר. אלא התורה ציוותה עלינו לספור חמישים יום למן היום השני של פסח ואז לקבוע את חג השבועות. וכך שנינו במסכת ראש השנה (דף י, ב): "כדתני רב שמעיה **עצרת פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה**, הא כיצד? שניהן מלאין חמשה, שניהן חסרין שבעה, אחד מלא ואחד חסר – ששה". כלומר, אם החודשים ניסן ואייר מלאים – שלושים יום כל אחד מהם – חג השבועות הוא בחמישי בסיון. אם ניסן ואייר שניהם חסרים – עשרים ותשעה יום כל אחד מהם – חג השבועות יצא בשביעי בסיון. אם חודש אחד מהם מלא – שלושים יום והחודש האחר חסר – עשרים ותשעה יום, חג השבועות יהיה בשישי בסיון. הווי אומר שבעוד שאצל שאר ימי הקודש והשבִּתון, חשוב התאריך המדויק, שהם יהיו תמיד באותו יום בחודש. ואף על פי שהמרווחים שבין חג לחג משתנים, בהתאם לקידוש החודש, שקבע אם חודשי הביניים יהיו מלאים או חסרים. ברם, ביחס לשבועות, ההוראה היא הפוכה!

אין חשיבות לתאריך המדויק, אולם המרווח שבינו לבין חג הפסח – חמישים יום הוא בעל החשיבות הקובעת.

ויש לשאול: מה נשתנה רגל זה משאר הרגלים והמועדים? למה דווקא ביחס לחג השבועות חשוב המרווח ולא התאריך?

שאלה נוספת: את הפסוק "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם" פרשו חז"ל (מנחות סה, ב) ספירה לכל אחד ואחד. דהיינו שכל אחד מישראל חייב לספור, בכל יום ויום, את היום שבו הוא נמצא במשך אותה תקופה של ארבעים ותשעה יום. וזאת, בניגוד לספירה שמוזכרת ביחס ליובל. שגם שם נאמר "וּסְפַרְתָּ לָךְ" (שם כה, ח) ופרשו חז"ל (ת"כ בהר פרשה ב, א) שהספירה מוטלת על בית-הדין ולא על כל יחיד ויחיד. כש"כ הרמב"ם: "מצות עשה לספור שבע שבע שנים ולקדש שנת החמשים שנאמר וספרת לך שבע שבתות שנים וגו' וקדשתם את שנת החמשים ושתי מצות אלו מסורין לבית דין הגדול בלבד" (הל' שמיטה ויובל י, א). ההבדל טעון הסבר, למה מצוות ספירה זו מוטלת על כל יחיד ויחיד ואיננה מוטלת על בית-הדין? שתפקידו וסמכותו לקדש חודשים, ועל ידי כך לקבוע את מועדי החגים כולם.

חג השבועות נחשב כיומו השמיני של פסח

כתב הרמב"ן (ויקרא כג, לו): "וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה' ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות **כימי עולם**, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, **והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד** בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש".

הרמב"ן מחדש, איפוא, שחג השבועות הוא סיומו של חג הפסח. אין הוא מהווה יחידה עצמאית, הוא מקביל לשמיני עצרת שבסיומו של חג הסוכות. לכן מכנים חז"ל את חג השבועות בשם "עצרת". לפי פרשנות זו ימי ספירת העומר מקבילים לימי חול-המועד. דבריו של הרמב"ן מצריכים ביאור. למה נחשב שבועות כסיומו של חג הפסח ומדוע, נצרך פסק זמן ארוך כל כך, בין חלקו הראשון לחלקו האחרון?

בספר החינוך (מצווה ש"ו) כתב: "משרשי המצוה על צד הפשט, **לפי שכל עיקרון של ישראל אינו אלא התורה**, ומפני התורה נבראו שמים וארץ ישראל וכמ"ש (ירמיה לג, כה) 'אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי', והוא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו התורה מסיני

ויקיימוהו, וכמו שאמר השי"ת למשה (שמות ג, יב) 'וְנָזַח לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֶׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים לְהִים עַל הָהָר הַזֶּה', כלומר, **שתקבלו התורה שהיא העיקר** שבשביל זה הם נגאלין והוא תכלית הטובה שלהם, **וענין גדול הוא להם יותר מן החירות מעבדות**, ולכן עשה השי"ת למשה אות בצאתם מעבדות לקבלת התורה, כי הטפל עושין אות לעולם אל העיקר.

ומפני כן, כי הוא כל עיקרן של ישראל, ובעבורה נגאלו, ועלו לכל הגדולה. שעלו אליה **נצטוונו למנות** ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה **להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד בלבנו** כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, **כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא**."

מדברי החינוך נמצאנו למדים, שכל כולה של ספירת העומר היא, להראות בנפשנו את כמיהתנו, וכיסופינו לזמן המיוחל של קבלת התורה. כמשל העבד שלאחר שנודע לו מועד שחרורו, סופר את הימים והשעות עד לאותו הזמן!

כשהקב"ה נגלה אל משה בסנה וציווה עליו ללכת ולגאול את עם ישראל ממצרים, נאמר לו: "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה" (שמות ג, יב) ומפרש רש"י: "תעבדון אותי על ההר הזה - שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל". **המטרה שלשמה יוצא עם ישראל ממצרים איננה השתחררות מעבדות, איננה גאולה מייסורים, אלא, כל מטרתה היא, לקבל עול מלכות שמים, עול תורה ומצוות!**

רבינו ניסים ז"ל בסוף פירושו למסכת פסחים (כח, א מדפי הרי"ף) כותב: "ובהגדה גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על ההר הזה אמרו לו ישראל: משה רבינו, אימתי עבודה זו? אמר להם: לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו. מכאן קבעו חכמים לספירת העומר..."

חירות מדינית ללא עוצמה מוסרית – היא אסון!

ובעומק הדבר, בתפיסת עולמה של התורה, השתחררות מדינית איננה מטרה כשלעצמה, אין בה ערובה לחיים טובים יותר! אין בה בטחון שלא ישתלט אחד מבני אותו עם, על אחיו ורעיו וידכא אותם באופן חמור יותר מאשר דיכא אותם הכובש הזר. ואמיתה זו 'כתובה-בדם' לאורך כל דפי ההיסטוריה באופן שאיננו ניתן להכחשה. [עמי אפריקה, שפרקו מעליהם את עולו של הכובש האירופאי, וזכו

לחירות, לא הפכו לאנשים מאושרים יותר ולעמים תרבותיים יותר. היפוכו של דבר, בזה אחר זה, במשך עשרות שנים, עלו לשלטון דיקטטוריים אכזריים, רודפי בצע וכבוד. כל כמה שנים, קם איזה קצין זוטר, הורג את השליט הקודם, תוך כדי עריכת טבח נורא בכל והסובבים אותו! **מספר הנרצחים, הפצועים והמדוכאים בתקופת העצמאות של עמי אפריקה, שנמשכת כמה עשרות שנים, גדול מאה מונים ממספר הנפגעים במאות השנים של השלטון האירופאי עליהם.** [יציאת מצרים מקבלת את משמעותה האמתית, רק כשעם ישראל מקבל את התוכן הרוחני העליון ביותר שיתכן עלי אדמות, הלא היא האמת הא-לוהית, אשר נותנת לאדם בפרט ולעם בכלל, את תוכנית העבודה לכל ימי היות האדם על האדמה. אותה תורה היא המבדילה בין האדם הגשמי, החומרני לבין האדם הרוחני, המרומם על כל הבריאה. חג השבועות, חג מתן תורה הוא המסמל את התוכן הרוחני, הנוצק אל תוך החירות המדינית.

כעת צריכים אנו להסביר למה אותה הפסקה ארוכה בין פסח לשבועות ומה מסמלים אותם מספרים, ארבעים ותשעה ימי ספירת העומר ויום החמישים אשר בו חג השבועות.

כתב המהר"ל (תפארת ישראל פ"א) שהמספר **שבע, מסמל את עולם הטבע** החומרי אשר נוצר בשבעת ימי המעשה. ומכאן שהמספר ארבעים ותשעה המהווה כפולה של שבע פעמים שבע, מסמל את שיא הגשמיות. ואמנם, כתוב בספרים (זו"ח ריש יתרו) שעם ישראל בשעה שהיו בגלות מצרים ירדו עד למ"ט שערי טומאה. ואך חוט השערה הבדיל בינם לבין כניסה לשער החמישים, שכפי שכתב השל"ה הק' (מסכת פסחים מצה עשירה, לג). מי שמגיע לאותו השער, שוב אין לו תקנה לעולם ואינו יכול לחזור ולהתרומם. לכן מיהר הקב"ה לגאול את עם ישראל מפני שהם היו על סף האבדון המוחלט. הגאולה הוגדרה בפסוק שהקב"ה לקח (דברים ד, לד): "גוי מקרב גוי" ופירשו חז"ל (מדרש שו"ט, תהלים קטז) כעובר במעי בהמה. ע"י מהר"ל מה שביאר בעומק הענין (גבורות ה' פ"ג, פס"א).. **מבואר בספרים** (שפ"א קדושים, תרנ"ה) בשם האר"י ז"ל, שהסיבה שה' הרג את בכורי מצרים בכבודו ובעצמו, כמו שנאמר (בהגדה של פסח) "אֲנִי וְלֹא מִלֶּאֶךְ, אֲנִי וְלֹא שְׂרָף אֲנִי ה' " היא, מפני שאילו היה נכנס מלאך או אפילו שרף למצרים, באותה שעה, גם הוא היה נטמא, גם הוא לא היה יכול לצאת, בגלל עוצם טומאת מצרים הנוראה, אשר הייתה המקום הטמא ביותר בעולם באותה תקופה. כתב רבינו משה אלשיך ז"ל (בראשית מא, לג), שזאת הסיבה שהיא נקראה "עֲרֹת הָאֶרֶץ" (בראשית מב, יב).

לאחר יציאת מצרים, התחילה בנייתו הרוחנית של עם ישראל

ביציאת מצרים החלה להיבנות דמותו וצלמו של עם ישראל. אמנם, הבניה החלה כארבע מאות וחמישים שנה קודם לכן, עת אברהם אע"ה הגיע להכרה במציאות הבורא ותיקן וזיכך עצמו בלי גבול, עד שזכה שהקב"ה העיד עליו "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" (בראשית כב, יב) וקראו "אַבְרָהָם אֱלֹהֵי" (ישעיה מא, ח). המשיכו בעבודה זו יצחק ויעקב. אולם כפי שנאמר בגלות מצרים הייתה נפילה קשה, כמו שהנביא אומר "וְאַתָּה יְעֲרֹם וְעֲרִיבָה" (יחזקאל טז, ז) ופירשו חז"ל (ש"ר א, לה) "בלא מעשים טובים"! מצבם הרוחני התדרדר עד כדי כך, שהם הפסיקו למול את עצמם! ואף עבדו ע"ז וגם לייתר תועבות מצרים נפלו, כמוזכר ביחזקאל: "וַיִּמְרוּ בִי וְלֹא אָבוּ לְשָׁמֶעַ אֵלַי אִישׁ אֶת שְׁקֻצֵי עֵינֵיהֶם לֹא הִשְׁלִיכוּ וְאַתָּה גִלּוּלֵי מִצְרַיִם לֹא עָזְבוּ וְאָמַר לְשֹׁפֵךְ חַמְתִּי עֲלֵיהֶם לְכָלֹת אֶפִּי בָהֶם בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם" (כ, ח). ולכן היה חייב משה רע"ה לבנות את האמונה בה' מחדש ע"י עשרת המכות. ורק ביציאת מצרים הגיעו למצב של יראת שמים ואמונה: "וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה' וַיִּצְמְנוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ" (שמות יד, לא). גם לדרגה זאת הגיעו רק חמישים מתוך עם ישראל שהסכימו לצאת ממצרים, "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים" (שם יג, יח) ופרש"י "אחד מחמשה יצאו וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפלה" (והוא ממכילתא פי"ח, תנחומא בשלח א).

כל בנין מתחיל להיבנות מן היסודות, שהם למעשה החלק החשוב ביותר בבנין. אמנם, נכון, שאת היסודות אין רואים מפני שהם טמונים ומכוסים באדמה אולם, אם הבניין הוצב ללא יסודות הרי שהוא ייסדק, ובהמשך יקרוס וייהרס. ואף אם בנו יסודות אולם הם חלשים ורעועים הרי שהבניין יהיה בלתי יציב ואי אפשר לבנות עליו קומות רבות. מאד יתכן שאם הבניין יהיה חד קומתי, לא יקרה לו שום אסון. אולם אם יוסיפו על גבו קומה נוספת, הרי שאף הקומה הראשונה תקרוס. כלל ידוע הוא ככל שמתכננים לבנות בניין גבוה יותר, כן יש להעמיק בבניית היסודות ולעשותם חזקים יותר. כך גם בבנין האדם.

המידות הן היסודות לנפש האדם

כתב קדוש ה' רבינו חיים ויטל צוק"ל (שערי קדושה חלק א שער ב) :

"והנה ענין **המדות** הן מוטבעות באדם **בנפש השפלה** הנקראת **יסודית**... והנה בנפש הזה תלויות המדות הטובות והרעות והן כסא **ייסוד** ושורש אל **הנפש העליונה השכלית** אשר בה תלויין תרי"ג מצוות התורה כנזכר לעיל. ולפיכך אין המדות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הן **הכנות עקריות אל תרי"ג המצוות** בקיומן או בביטולם, יען כי אין כח

בנפש השכלית לקיים המצות על ידי תרי"ג איברי הגוף אלא באמצעות **נפש היסודית** המחברת אל הגוף עצמו... ולפיכך ענין המדות הרעות קשים מן העברות עצמן מאוד מאוד". ובהמשך: "והבן זה מאד איך **היסוד** של קיום המצוות הם על ידי המדות הטובות וכן בהפכים... נמצא כי בהיות מדות הרעות קבועות באדם נמנע הוא מלקיים התורה והמצוות וגם אם יקיימם יהיה שלא לשם שמים ובטורח גדול... וכאשר יתגבר על יצרו וילחם בו ויסיר מעליו מדותיו הרעות על ידי טורח ויקיים התורה והמצוות יקרא צדיק גמור".

הרי לנו דברים ברורים, שבכדי לקבל עול תורה ומצוות יש לפני כן לתקן את המידות. יוצא איפה, שסדר הדברים הוא כך. ראשית העבודה היא רכישת האמונה. וביום הראשון, יום יציאת מצרים, בערב שחטו את הטלה, שהיה הע"ז לה סגדו שנים רבות! את דמו נתנו על המשקוף ומזוזות הבית, בערב צלו אותו ובלילה אכלו את בשרו מתוך הלל והודיה. על ידי מעשים אלה הפגינו בפרהסיא את זילזולם בע"ז, את חזרתם בתשובה ואת אמונתם בא-לוהי אבותיהם עד לדרגת מסירות נפש ממש. על ידי כך זכו שהקב"ה הרג כל בכור בארץ מצרים ובאלוהיהם עשה שפטים, ובכורי בני ישראל נצלו ולא נפגע בהם אף אחד. לאחר שידעו והכירו שה' אחד ושמו אחד, יצאו ממצרים בבוקרו של ט"ו בניסן. הרי שתיכף ומיד החלו בהכנות לקבלת התורה. והם אותם מ"ט יום שבין יום ראשון של פסח לחג השבועות. עבודה זו כללה את הצבת היסודות לבנין, את הכנת הכלי לקבלת התורה. והרי נתבאר שזוהי עבודת תיקון המידות.

תיקון המידות תנאי ללימוד התורה

אמרו חז"ל: "אם אין דרך ארץ, אין תורה" (אבות ג, יז) "דרך ארץ קדמה לתורה" (תד"א א,) ומבואר בספרים שדרך ארץ הכוונה, תיקון המידות, וכך כתב הרמב"ם (הלכות ת"ת פ"ד, ה"א) "אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון נאה במעשיו או לתם אבל אם היה הולך בדרך לא טובה מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש ומלמדין אותו". עבודה זו אסור שתיעשה בפזיזות, ובחוסר רצינות מחד, אולם אסור לה שתהיה ספוגה בעצלות ובהונאה עצמית מאידך. יעקב אבינו ראה בחלומו "סלם מַצֵּב אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מֵגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה" (בראשית כח, יב). ונלע"ד להסביר, שסולם זה מסמל את עבודת ה'. מיוחד הוא הסולם, לא ניתן לרוץ עליו, אי אפשר לדלג על שום שליבה משליבותיו הרבות, מי שינסה לדלג קרוב לוודאי שייפול מן הסולם ויתרסק! אולם גם בלתי אפשרי, להירדם ולישון על הסולם. מי שיתנמנם על הסולם, יפול ארצה, ויקרהו אסון! לכן

ישנה רק דרך אחת לעלות עליו, **לטפס לאט אבל בהתמדה**, אז יש לאדם סיכויים רבים להגיע לראש הסולם. אשר שם ראה יעקב אע"ה: "וַהֲנֵה הוֹי"ה נֶצֶב עָלָיו" (שם כח, יג). ואמנם רבי פנחס בן יאיר אמר בברייתא המפורסמת (ע"ז כ, ב), שישנה דרך אחת של עליה, והיא נעשית, אך ורק, בצורה מתוכננת ומבוקרת, שלב אחר שלב. היא מתחילה מלימוד התורה המביאה לידי זהירות עד לדרגה הגבוהה ביותר שהיא רוח הקודש. ובזמן שהייתה נבואה בישראל, יכלו להגיע עד לנבואה ממש! והכל ע"י תיקון המידות. בעקבות ברייתא זו, כתב הרמח"ל את ספרו הנודע והחשוב "מסילת ישרים".

בהר סיני עמדו ישראל להגיע לדרגת דביקות שאין למעלה ממנה, בבחינת "יִשְׁקֶנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ" (שה"ש א, ב) ועמדו לקבל את התורה בבחינה נעלית עד מאד וכתב הרמח"ל: "כפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו כן יזכה לדבק בבוראו ולשמח בו" (מס"י פ"א).

חיצוניות ופנימיות בעולם ובאדם

והנה הקב"ה פתח את התורה באות **ב** ומבואר בסה"ק, מפני שכל דבר בעולם מורכב משתי בחינות המכוננות "פרי וקליפה". כלומר, לכל דבר יש עיקר וטפל, חיצוניות ופנימיות. וכך יוצא, שלמרות שהעיקר הוא הפרי, הרי שבלי הקליפה הוא אינו יכול לצמוח ואינו יכול להתקיים. ואם הקליפה תפגע הרי שגם הפרי לא יוכל לגדול יותר, ואף מה שכבר גדל עד כה, גם זה יושחת וירקב. ולא זו בלבד, אלא שהקליפה למרות היותה החלק הטפל והפחות חשוב שבפרי, הרי שהיא לעולם, מופיעה ונראית ראשונה. ורק אחר כך מתחיל הפרי להידחס אל תוך הקליפה שתלך ותתרחב ככל שהפרי ילך ויתפתח. אולם, לעולם לא יתכן שיהיה פרי כלשהו ללא קליפה. וכך האדם מורכב מגוף ונפש, הגוף חיצוני והנפש היא פנימית, הגוף טפל והנפש היא העיקר. אבל בלי קיומו של הגוף גם הנפש איננה יכולה לפעול. וכך גם ביחס שבין מידות לתורה. הגר"א כתב (משלי ג, כה. יא, כב) שהמידות הן החיצוניות והתורה היא הפנימיות. אם כן במקביל לכל מה שמצוי בבריאה, כשם שהקליפה שהיא החיצונית, קודמת לפרי שהוא הפנימיות, כך **תיקון המידות קודם לקניית התורה**. והוא כפי שרימז רבינו שלמה אלקבץ ז"ל בפיוטו המפורסם "לכה דודי": "סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחְשָׁבָה תִּחְלָה" כל מה שהוא העיקר והתכלית, הוא שעולה במחשבה תחילה. אולם בהוצאה אל הפועל, בהגשמת הדבר, הסדר הוא הפוך, העיקר הוא המעשה. הגוף נברא תחילה, בבטן האישה והנשמה נכנסת מאוחר יותר למרות שהיא העיקר, והיא זו שעלתה במחשבה תחילה ועבורה, ורק עבורה, הוכן הגוף.

וכך בכל סדרי הבריאה. בכל זוג חפצים או פעילות יש עיקר וטפל והטפל לעולם קודם לעיקר. **זריעה וקצירה**. זריעה – טפל קצירה – עיקר. והרי זריעה קודמת לקצירה. **חרישה וזריעה**, חרישה – טפל זריעה – עיקר. וברור שהחרישה קודמת לזריעה. הכנת המחרשה – טפל החרישה – עיקר. ותמיד הכנת המחרשה קודמת לחרישה. בכך בכל העולם שנברא באות ב'.

יציאת מצרים, נתנה לנו את **חירות הגוף** – שהוא **הטפל**. **בשבועות** – קבלנו את **התורה** – שהיא **העיקר**. יציאת מצרים אומנם קדמה בסדר האירועים, אולם כל הצידוק לאותה השתחררות הייתה עבור העיקר שיבוא אחר-כך, כנאמר למשה רע"ה מפי הגבורה: **"בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים"** (שמות ג, יב). כשם שכל הצידוק להיווצרותה ולקיומה של הקליפה הוא הפרי שעתיד להרקם בקירבה!

בפסח מקריבים שעורים, בשבועות – חיטים. מה מסמל ההבדל?

בספר העקידה מסביר שהסיבה שמביאים בפסח מנחה משעורים באה להראות, שאז יצא עם ישראל מתוך קהל בני נח, הלא הם, שבעים האומות, שנמשלו לתבן, קש או קוצים, כסוחים, והפכו להיות עם יצירתי, נושא פרי. אולם, הם היו עדיין בשפל המדרגה, ולכן נמשלו לשעורים שהם מאכל המשותף לאדם ולבהמה. ולא באו לשלמות המתאימה הנמשלת למאכל אדם. זאת הסיבה, שגם את המנחה הקריבו על גבי המזבח, בצורה גולמית, של עיסה בלתי אפויה וגם הכהנים קבלוה בצורת עיסה (רמב"ם הל' תו"מ ז, י"ב). אולם, לאחר מ"ט ימי תיקון – ימי ספירת העומר, כשתיקנו בני ישראל את מידותיהם יצאו מגדר 'אוכלי שעורים', ועלו לדרגת 'אוכלי חיטים', כשהם אפויים כשתי חלות נאות האפויים בתוך העזרה (שם ח, ז-ו). ללמדך, שעבודתם התקבלה, והם עתה בני עליה האוכלים 'משולחן גבוה'!

וכך ניתן להסביר שאלה ששאלו רבים, למה מתחילים את ספירת העומר רק **'מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת'** (כג, טו) ופירש"י: **"ממחרת יום טוב"**, ולא מיום טוב עצמו? ותשובות שונות נאמרו, אולם, לפי דרכנו אפשר להסביר, שהיום הראשון של פסח, יום יציאת מצרים, הוא קניית האמונה ואין הוא עולה מן המניין **"רְאֵשִׁית חֻקְמָה יִרְאַת ה'** (תהלים קיא, י). תיקון המידות יכול האדם להתחיל רק לאחר שרכש את קניין האמונה, שהרי כבר הורה לנו אבינו אברהם **"רַק אֵין יִרְאַת אֱ-לֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהִכְרַגְנִי"** (בראשית כ, יא). וכמו שניסח זאת רבי חנינא בן דוסא **"אם אין יראה אין חכמה"** (אבות ג, י). תיקון המידות יכול להתחיל אפוא, רק לאחר היום הראשון של פסח. לאחר שאכל העם את ה"נהמא דמהימנותא" – לחם האמונה – יכלו להתחיל לטפס בסולם

תיקון המידות שהביאום עד למרגלות הר-סיני, שם הגיעו להבנה ברורה שצריכה להיות ביניהם אחוה ורעות, כש"כ: "וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר" ופירש"י: "כאיש אחד בלב אחד"! (שמות יט, ב). מפני שהשאור שבעיסה – היצר הרע – המפריד בין אדם לאדם וגורם מחלוקת ושנאה, נקמה ונטירה ולשון הרע, מסולק מן האדם ברגע שהגיע לתיקון המידות, אז השכל פועל במלוא צלילותו ובהירותו, ומאליו בקעה הצעקה הגדולה – "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"! (שמות כב, ז).

ובאותה התעלות נפלאה, הגיעו לדרגת נבואה שאין למעלה ממנה. וכשאדם מתעלה מעל לטבע, ומשליך את מידותיו המגונות, פושט מעליו את קליפת ישמעאל הכוללת את התאוה והחמדה, ואת קליפת עשיו שהיא הגאוה והכעס, (הגר"א) עוטה הוא גלימה אלוקית, מעין זו שהייתה לו לאדם הראשון, לפני החטא, ומסוגלים היו בני ישראל, לראות את ה'נשמע' ולשמוע את הנראה. שכן, המוגבלויות הגופניות החומריות, המצמצמות את ראייתו האמיתית של האדם חלפו ונעלמו. חזרו, אפוא, והיו ישראל לבני אלמוות! כמו שאמרו חז"ל "ישראל שעמדו על הר סיני פסקה **זוהמתן** עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן" (שבת קמו, א). אותן סם המוות שחדר אל האדם הראשון, הסתלק מאבותינו, וחזרו להיות "מְמַלְכֵת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ" (שמות יט, ו). שעמדו להתחיל במשימה הכבדה, לתקן את כל הבריא כולה, עד ש"יַנְדַּע כָּל פְּעוּל, כִּי אֶתָּה פֹּעֵלָתוֹ, וְיָבִין כָּל יְצוּר, כִּי אֶתָּה יִצְרָתוֹ, וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בָּאֲפֹהִי אֶל-לֵהִי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה" (מוסף של ר"ה). אנו מלאי תקווה, שהקב"ה יסייענו, באלו ימי הספירה, לתקן את מידותינו לעלות בקודש עד שנזכה לרכוש את מ"ח מידות שהתורה נקנית בהם.

סיכום: לחג השבועות אין תאריך קבוע! חג השבועות נחשב כיומו השמיני של פסח. חירות מדינית ללא עוצמה מוסרית – היא אסון! לאחר יציאת מצרים, התחילה בנייתו הרוחנית של עם ישראל. המידות הן היסודות לנפש האדם. חיצוניות ופנימיות בעולם ובאדם. בפסח מקריבים שעורים, בשבועות – חיטים. מה מסמל ההבדל?